

ституційного права на освіту, і свободи совісті особистості ми пропонуємо просте визначення релігійної освіти. Релігійна освіта – це вивчення людиною основ віровчення відповідно до її віросповідання поряд або у курсі загальноосвітньої програми, визначеної державою.

Прикладом вивчення релігійної освіти поряд з загальноосвітніми програмою може бути відвідування недільної школи. Релігійна освіта у курсі загальноосвітньої програми – предмет вивчення у закладах дошкільної, середньої, вищої освіти.

Треба сказати, що на сьогодні не існує моделі організації релігійної освіти у школах. На організацію релігійної освіти впливає національно-культурні, історичні та соціальні особливості держави.

Конституційні норми та окремі положення законів про освіту деяких країн ЄС прямо регулюють питання доступу до релігійної освіти. Такими країнами є Німеччина, Бельгія, Нідерланди, Польща, Князівство Ліхтенштейн, Румунія, Греція, Кіпр.

Розвиток цих конституційних положень знаходить своє відображення у нормах законодавчих актів про освіту.

Аналіз конституційних та законодавчих положень деяких країн ЄС з питань організації та забезпечення релігійної освіти, ми можемо дійти висновку, що усі моделі релігійної освіти країн ЄС мають схожі риси:

- світський характер держави не є перешкодою для впровадження курсу релігійної освіти як частини загальної середньої освіти;
- організація релігійної освіти на етапі середньої освіти (іноді на етапі дошкільної освіти, значно рідше у вищій освіті);
- добровільність вибору (вивчення релігії своєї конфесії або курсу нерелігійної моралі);
- державне забезпечення організації та контроль за проведенням релігійної освіти у школах.

Канлій О. В.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри конституційного права*

ДО ПИТАННЯ ФУНКЦІЙ, ЯКІ ВИКОНУЮТЬ ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ДЕРЖАВІ

Сьогодні засоби масової інформації (далі – ЗМІ) відіграють у суспільстві помітну роль – потужних сил, що формують спрямованість і характер соціального розвитку. Ще півстоліття тому американський дослідник Г. Лассвелл визначив три основні функції соціальної комунікації: 1) суспільний контроль; 2) засіб кореляції різних соціальних суб'єктів до дійсності; 3) спосіб передачі культури (знання, цінності, норми, традиції) в часі, тобто наступним поколінням (Lasswell H. Function of Mass Communication in So ciety // Mass Communications / Ed. By W. Schramm. – Urbana, 1960).

Ці три універсальні функції в різних модифікаціях, переважно більш уточнені й деталізовані, на сьогодні виконують ЗМІ.

ЗМІ поділяються на *візуальні* (періодична преса), *аудіальні* (радіо), *аудіовізуальні* (телебачення, документальне кіно). Незважаючи на всі відмінності між ними, ЗМІ об'єднуються в єдину систему масової комунікації завдяки спільності функцій. Функції ЗМІ різноманітні, серед них виділяють наступні:

Комунікативна. Основна функція засобів інформації – об'єднувати людей, допомагати їхньому спілкуванню. Комунікація через ЗМІ являє собою модель, коли на одному полюсі завжди діє професійний виробник інформації (журналіст), а на другому – масовий суб'єкт – численний (хоч найчастіше кількість достеменно не встановлюється) анонімний споживач (Федорчук Л. П. Функції інтернет-ЗМІ [Електронний ресурс] / Л. П. Федорчук. — Режим доступу: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/soc_gum/nzizh/2010_41/Fedorchu.pdf). Тому комунікативна функція спрямована на встановлення та розвиток зв'язків між реципієнтами. ЗМІ надають їм можливість шукати і знаходити однодумців, «спільників», об'єднуватися для досягнення єдиної мети, утворювати формальні та неформальні організації, підтримувати одне одного.

Інформаційна. Головна мета ЗМІ – обмін інформацією в суспільстві. Суть її в одержанні і поширенні відомостей про найбільш важливі для громадян і органів влади події. Інформація, передана мас-медіа, включає не тільки неупереджене, фотографічне висвітлення тих або інших фактів, а й їхнє коментування та оцінку.

Інформаційна діяльність ЗМІ дає людям можливість адекватно судити про події й процеси в державі лише в тому випадку, якщо вона виконує й **просвітницьку** функцію. Ця функція виявляється в повідомленні громадянам знань, завдяки чому можна адекватно оцінювати й упорядковувати зведення, одержувані зі ЗМІ й інших джерел, правильно орієнтуватися в складному й суперечливому потоці інформації. Не обмежуючись лише простим переліком фактів, інформація повинна містити відповідні пояснення, коментарі, тлумачення, оскільки значна частина реципієнтів може бути невідповідною до їх сприйняття. Тому важливим складником просвітницької функції є **гносеологічний аналіз**. Чим важливішою та масштабнішою є подія, тим глибшим, різнобічнішим та кваліфікованішим повинен бути коментар до неї, що особливо актуалізує роль і місце постаті коментатора в інформаційному процесі.

Аксеологічна (порівняльна). Вона відрізняється від просвітницької методами: порівняння схожих, аналогічних явищ, процесів, рішень і з'ясування на цій основі їх недоліків і переваг. Йдеться про аксеологічну оцінку минулих та сучасних подій для об'єктивнішої їх інтерпретації. Але особливого значення ця функція набуває, коли суспільство опиняється перед вибором одного з кількох варіантів рішень. За таких обставин ЗМІ повинні спрямувати громадську думку у той чи інший бік.

Пізнавально – освітня, яка полягає в донесенні до громадян певних знань дозволяє адекватно оцінювати, упорядковувати відомості, отримані з різних джерел, правильно орієнтуватися у суперечливому потоці інформації.

Функція впливу. ЗМІ не випадково називають четвертою владою, їх вплив на погляди і поведінку людей достатньо очевидно, особливо в періоди проведення масових соціально – політичних акцій, наприклад в ході загальних виборів глави держави.

Контрольно-критична функція. Спрямована на здійснення суспільного контролю. ЗМІ виявляють вразливі місця суспільного устрою, доводять їх до відома громадян, пропонують шляхи подолання певних проблем. Критика ЗМІ характеризується необмеженістю свого об'єкта. Їх контрольна функція засновується на авторитеті громадської думки. ЗМІ не можуть застосовувати санкцій до правопорушників, але вони дають юридичну та моральну оцінку подій і осіб. У демократичному суспільстві у здійсненні контрольних функцій ЗМІ опираються як на громадську думку, так і на закон.

Функція зворотного зв'язку. Сутність її полягає у з'ясуванні ЗМІ, наскільки своєчасно надходить інформація до реципієнтів, адекватність сприйняття і тлумачення її. Реалізація цієї функції сприяє вдосконаленню самих ЗМІ, значно зміцнює їх позиції у відносинах з владними структурами. Адже одна річ, коли публікація відображає позицію автора чи навіть колективу редакції, інша – коли на їх підтримку виступають широкі верстви населення. Тому аналіз відгуків, публікацій, огляд листів – неодмінна складова роботи ЗМІ.

Артикуляції та інтеграції. Що сприяє об'єднанню та згуртуванню суспільних інтересів, є умовою для формування впливової опозиції.

Інновації, що виявляється в ініційованні політичних змін шляхом постановки важливих проблем перед владою й громадськістю.

Функція соціалізації. Відповідальність за первісну соціалізацію особистості лягає на сім'ю та школу. Потім цю функцію залучення особистості до сформованих у суспільстві норм, цінностей, досвіду і традицій перебирають доволі часто ЗМІ. Вони не лише інформують, а й сприяють формуванню критичного ставлення самої аудиторії до тих подій, про які йдеться у повідомленні.

Жодна з перелічених функцій не реалізується відокремлено. Навпаки, більшість інформаційних акцій водночас реалізує кілька, а часто їх усіх. А розмежування їх здійснюється для детальнішого аналізу діяльності ЗМІ, спрямованої на розв'язання стратегічного завдання – посилення громадської думки в суспільно-політичному житті.

Перефразовуючи афористичний вислів Т. Манна щодо театру, можна сказати, що ЗМІ своєю діяльністю здатні перетворити примітивний натовп на справжній народ, виправдовуючи при цьому назву «четверта влада».

Дашковська А. В.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
здобувач кафедри конституційного права*

ПРАВОВИЙ СТАТУС ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ПРОЕКТІВ ВИБОРЧОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Тези про необхідність кодифікації виборчого законодавства пролунали ще наприкінці дев'яностих років. Так, у виступах на Науково-практичній конференції, проведеною Центральною виборчою комісією у 1999 році, було зазначено про потребу уніфікації